Primož Kuret

Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

University of Ljubljana, Academy of Music

Kronika Ljubljanske filharmonične družbe 1899/1907

The Chronicle of the Ljubljana Philharmonic Society from 1899 till 1907

Prejeto: 27. februar 2015

Sprejeto: 31. marec 2015

Received: 27th February 2015

Accepted: 31st March 2015

Ključne besede: Filharmonična družba, Glasbena matica, Kranjska hranilnica, Keesbacher, odnosi

Keywords: Philharmonic Society, The Music Society, Camiolan Savings Bank (Kranjska hranilnica), Keesbacher, relations

IZVLEČEK

Članek prinaša doslej še neobjavljeno Kroniko Ljubljanske Filharmonične družbe v času od leta 1900 do 1907, ki jo je pisal takratni predsednik družbe Josef Hauffen in osvetljuje delo FD, njene odnose z Glasbeno matico, Kranjsko hranilnico in Pevskim društvom nemškega telovadnega društva. V njej se zrcalijo tudi včasih ostra nacionalna nasprotja tega časa med Slovenci in Nemci.

ABSTRACT

The article examines and introduces the Chronicle of the Ljubljana Philharmonic Society from 1899 till 1907 that has not been published yet. It was written by its former president Josef Hauffen and sheds a light on the functioning of the Society, its relations with the Glasbena matica Music Society, the Carniolan Savings Bank (Kranjska hranilnica) and the Choir of the German Recreation Club (Nemško telovadno društvo). The Chronicle also bears witness to the sharp national differences between Slovenes and Germans.

Delo ljubljanske Filharmonične družbe (v nadaljevanju: FD) sem skušal čim bolj podrobno opisati v delu Ljubljanska Filharmonična družba, ki je izšlo leta 2005 pri založbi Nova revija. V svoji dolgi zgodovini je FD imela izjemno bogat arhiv, kjer so bile shranjene tudi dragocene redkosti. Med njimi Beethovnovo zahvalno pismo ob izvolitvi za častnega člana 1819. Hranili so nadalje kopijo Haydnove maše v C-duru, nek Mozartov avtograf, več pisem (n. pr. Carla Marie Webra), prepis partiture Beethovne

6. simfonije z Beethovnovimi korekturami in vrsto prvih izdaj skladb Haydna, Mozarta, Beethovna, oljno sliko mladega Haydna, več rokopisov iz zapuščine različnih skladateljev in bogat arhiv muzikalij. FD je veseskozi zbirala dragocene dokumente in muzikalije.¹ Zgodovinar Peter von Radics je v svoji knjigi *Frau Musica in Krain* omenil, da so bili v arhivu FD tudi glasbeni instrumenti, tudi t.i. »heroldstrobente«, verjetno še last deželnih trobentačev.² Žal so vsi ti instrumenti in veliko dragocenosti iz arhiva FD izginili. Ko govorimo o arhivu FD moramo žal omeniti prav tragične zadeve. Čeprav je bila družba proti koncu monarhije zelo nemško usmerjena družba in je to tudi na zunaj provokativno manifestirala, je bila usoda arhiva tragična. Danes bi lahko služil kot podlaga za glasbeni muzej, ki ga še vedno nimamo. Po zlomu leta 1918 so koncertno dvorano spremenili v skladišče za moko, učni prostori so bili dodeljeni poštni upravi. Dne 31. 3. 1919 je prišla uprava nad premoženjem družbe pod državno nadzorstvo. Podobno se je zgodilo tudi drugim nemškim društvom, kolikor niso bili kot »državi nevarni« razpuščeni. Vredni notni in rokopisni arhiv, so se deloma porazgubili, kar je od arhiva FD ostalo pa je ohranjeno zdaj v Ljubljani in na Dunaju. Ta delitev ima svoja zgodovinska ozadja. Po koncu Prve svetovne vojne je nastala nova država Slovencev, Srbov in Hrvatov, ki je večino nemških društev razpustila ali podržavila. Zadnji glasbeni ravnatelj FD Hans Gerstner (1851–1939) je del arhiva shranil in nato predal svojemu sinu Hansu (1898–1984) na Dunaj. Stari ravnatelj ni hotel, da ta del arhiva ostane v Ljubljani. Drugi del arhiva hrani Glasbena zbirka NUK v Ljubljani. Ljubljanski del obsega med drugim programe koncertov, zapisnike, načrte za novo hišo iz leta 1891, korespondenco, časopisne članke, sezname članstva pa tudi dokumente iz 20. in 30. let 20. stoletja, ko so družbo priključili kot ekspozituro Glasbeni matici. Ko sem pripravljaj knjigo *Glasbena Ljubljana 1899–1919*³ sem bil večkrat gost Hansa Gerstnerja in sem ta del arhiva lahko pregledal in nekaj stvari fotokopiral. Hans Gerstner se je namreč odločil, da zaradi težav, ki jih je imel njegov oče po zlomu leta 1918, ko so ga upokojili z nadvse skromno pokojnino tako, da si je moral služiti kruh pri svojih 80. letih še s poučevanjem violine, ne bo dal v Ljubljano, ampak bo ves arhiv predal dunajskemu Musikvereinu, odn. njegovemu arhivu.⁴ Hans Gerstner ml. je na podlagi tega dela arhiva tudi napisal o delu FD nekaj člankov.⁵ Po njegovi smrti leta 1985 pa je hčerka izpolnila dedovo in očetovo željo ter arhiv predala v Musikverein. Takrat mi je v pismu tudi omenila, da je stari oče napisal še zgodovino FD, ki jo je prav tedaj prepisovala.⁶ To zgodbo je nato objavil

1 L. tudi Hugo Botsiber, *Musikbuch aus Oesterreich*, Jg. VIII (Wien, 1911), 309.

2 Peter von Radics, *Frau Musica in Krain* (Laibach, 1877), 34.

3 Primož Kuret, *Glasbena Ljubljana 1899–1919* (Ljubljana, 1985).

4 Gl. tudi Primož Kuret, »Der Archivalienbestand der Philharmonischen Gesellschaft in Laibach – Eine bedeutende Quelle zum slowenischen Musikleben im 19. und beginnenden 20. Jahrhundert«, v: Erik Fischer, ur., *Musik-Sammlungen – Speicher interkultureller Prozesse* (Stuttgart, 2007), 252–266.

5 Hans Gerstner, »Die Philharmonische Gesellschaft in Laibach«, v *Süddeutsche Vierteljahresblätter*, Heft 3, 1972; Hans Gerstner, »Das Konzertleben in Laibach 1881–1918«, v *Süddeutsche Vierteljahresblätter*, Heft 3, 1880.

6 Privatno gospe Gertraud Schuller 30. XI. 1993, kjer med drugim piše: »Ich habe in der Zwischenzeit das Tagebuch meines Großvaters in die Maschine übertragen und einige Kopien davon für die Familie machen lassen. Es sind sehr viele persönliche Erlebnisse, eine andere Welt steht vor einem auf. In der vorliegenden Form sind die Memoiren für eine Veröffentlichung nicht geeignet – ich möchte auch z. B. die jetzt lebenden Slowenen durch die manchmal bitteren Worte meines Großvaters anlässlich seiner Entlassung nicht verletzen. Sollte ich mich aber einmal entschließen, daraus eine revidierte Fassung zu machen, so werde ich Ihnen eine zukommen lassen.«

Jernej Weiss v svoji knjigi o Hansu Gerstnerju.⁷ Sam sem v arhivu našel samo njegove zapise ob ukinjanju FD, ki sem jih tudi objavil v obeh svojih knjigah o ljubljanski FD.⁸

Tam sem deloma že upošteval nekaj podatkov iz *Kronike Filharmonične družbe*, ki jo je napisal Josef Hauffen. Kronika se danes nahaja v dunajskem arhivu Društva prijateljev glasbe (Musikverein), kamor so je dali dediči z ostalim delom arhiva, ki so ga imeli. Ta del arhiva Filharmonične družbe je shranjen pod oznako »Philharmonische Gesellschaft in Laibach« v treh velikih škatlah, v prvi so med drugim tudi *Spomini*, odn. *Kronika* družbe od 26. junija 1899 do 30. septembra 1907.

Josef Hauffen (1855–1941) je bil višji deželni sodni svetnik (Oberlandesgerichtsrat) in predsednik Filharmonične družbe. Kronika obsega šest zvezkov (format 19x12 cm), ki so dani v dve manjši škatli. Hauffen je leta 1907 odstopil kot direktor družbe zaradi preobremenjenosti v službi. Njegov čas v FD zaznamujejo uspehi kot so slavnosti ob njeni 200-letnici (leta 1902), sanacija dolgov in povečanje pokojninskega sklada za glasbene učitelje, povišanje državne subvencije za glasbeno šolo, ki je v tem času imela več kot 250 učencev in učenk.

V svoji *Kroniki* je Hauffen opisal dogodke, ki jih sicer Letna poročila družbe ne omenjajo, so bila pa pomembna za FD in deloma tudi za Glasbeno matico. Odnosi med slovenskim in nemškim glasbenim društvom so bili v duhu časa, napeti, včasih celo sovražni. Toda tudi odnosi z Nemškim telovadnim društvom in njegovim pevskim zborom niso bili vedno idealni. Kronika razkriva nekatera ozadja teh sporov. Pomembna je bila vloga Kranjske hranilnice, ki je FD kot nemško društvo podpiralo v veliko večji meri kot Glasbeno matico. Tu se kažejo tudi tedanja ostra nacionalna nasprotja in večkrat podcenjevanje slovenskih glasbenih prizadevanj. Pač pa priznavajo Glasbeni matici njen zbor, kakršnega FD ni imela. Hauffen večkrat omenja tudi druga glasbena društva, s katerimi je FD imela tesnejše stike (Gorica, Celovec, Maribor, Plzen itd). FD je s svojim moškim zborom sodelovala tudi pri pogrebih svojih članov in njihovih sorodnikov.

Kronika je razdeljena na dve manjši škatli in sicer so v vsaki škatli po trije zvezki, ki imajo različne naslove:

- I. Tagebuch der Philharmonischen Gesellschaft vom 26.6.1899 bis 30.9.1901
- II. Gedenkbuch der Philharmonischen Gesellschaft vom 1.10.1901 bis 30.9.1903
- III. Gedenkbuch der Philharmonischen Gesellschaft vom 1.10.1903 bis 15. Nov. 1904
- IV. Tagebuch der Philharmonischen Gesellschaft vom 15.11.1904 bis 4.3.1906
- V. Tagebuch der Philharmonischen Gesellschaft vom 4.3.1906 bis 3.3.1907
- VI. Tagebuch der hilharmonischen Gesdellschaft vom 4.3.1907 bis 30.9.1907

Sledijo odlomki prevoda iz *Kronike 1899-1907*. Rokopisno napisanim odlomkom (včasih so težko berljivi⁹) so dodane časopisne kritike in poročila. Izrezki iz časopisov se iz zvezka v zvezek bolj množijo, v zadnjem šestem zvezku so skoraj samo še časopi-sni odlomki.

7 Jernej Weiss, »Slovenian Music History' or 'History of Music in Slovenia'? With respect to the Role of Czech Musicians on Musical Culture in Slovenia in the 19th and the beginning of the 20th century«, v: Barbo Matjaž, ur., *Muzikološki zbornik*, 46, št. 1 (2009): 81–82, 86. Gl. tudi: Jernej Weiss, *Hans Gerstner (1851-1939) – Življenje za glasbo* (Ljubljana, 2010).

8 Kuret, *Glasbena ...*, 207–211; *Ljubljanska Filharmonična družba*, 444–448.

9 Za pomoč se zahvaljujem g. Aleksandru Žižku iz Zgodovinskega arhiva Celje.

Dnevnik, 26. 6. 1899–30. 9. 1901**1899**

26. 6. Direktor družbe Fr. Keesbacher¹⁰ je zbolel na ledvicah in ima trebušne krvavitve.

6. 7. Družbena šola je zaključila šolsko leto in v navzočnosti učiteljskega zbora in več članov direkcije so podelili spričevala. Namestnik direktorja Hauffen je ob tej priložnosti spregovoril približno takole: Z današnjim dnevom zaključujemo 85. šolsko leto na našem zavodu. Iz njega so prišli v tej dolgi vrsti let že mnogi učenci, ki so nato nadaljevali svoje izpopolnjevanje na konservatorijih in se uveljavili kot glasbeniki. Brez števila je množica tistih, ki so se pri nas toliko naučili, da so potem s svojim glasbenim znanjem sami sebe in svoje prijatelje lahko razveseljevali. Da so dosegli ta cilj, je bila potrebna pridnost in vztrajnost od prve učne ure dalje in potem skozi ves čas pouka. Učenci, ki so imeli pravo prizadevanje zaradi zabav in motenj vsakršne vrste niso zanemarjali vežbanja. Za redni glasbeni študij pa ne zadošča samo obvladanje igranja na instrumentu, sem sodi pomembno znanje splošne teorije in harmonije, zato te predmete poučujejo na vsaki resni glasbeni šoli in zato moramo vedno znova pozivati k njihovem vztrajnemu obisku. Naprednejši učenci se učijo tudi zborovskega petja in tu stopajo na polje, na katerem je lahko gotovo vsak potreben FD. Takšni bodo lahko iz zborovske šole po dovoljni izobrazbi osvežili naš moški, odn. ženski zbor. Potrudite se za to, da boste čimprej zreli. FD je mnogo do tega. V naslednji koncertni sezoni bomo gotovo pogosteje upoštevali petje in posebej negovali naše zборе. Letos obisk šole ni bil tako marljiv, kot bi moral biti. Pričakujemo, da bo v naslednjem šolskem letu obisk vseh ur enakomerno dober. Upamo, da bomo vse, ki so Ljubljano izbrali, spet videli in vam dajemo vaša spričevala za preteklo šolsko leto in želimo prijetne šolske počitnice

8. 7. Pevski zbor ljubljanskega nemškega telovadnega društva je uvedel pri polletnem koncertu prvič ženski zbor, ki je s 39 članicami močno nastopil. Večina med njimi so tudi članice našega ženskega zbora. Pri najavi prvega nastopa ženskega zbora pri telovadcih je prišlo pred dnevi na seji direkcije FD do živahne debate o tem, da damam našega zbora pri nas ni dana možnost, da bi nastopile na pevskem koncertu. Direktor družbe gospod Hauffen je spodbudil razpravo ko je izdal, da bo v jeseni tega leta prišlo do prve prireditve ljubljanske družbe, ko se bo vrnila s polletnega dopusta, da bo priredila pevski večer, pri čemer naj bi tudi ženski zbor bil bolj upoštevan. Član direkcije dr. Bock¹¹ pa je menil, da bi takšna prireditev bila v veliki meri posnemanje telovadnih pevskih večerov in si želel, da bi bila v prihodnji sezoni moški in ženski zbor močnejše zaposlena. Pri tem se je izpostavilo tudi vprašanje o ustanovitve mesta zborovodje.

10 Dr. Friedrich Keesbacher (1831–1901), zdravnik in primarij v ljubljanski bolnišnici in od 1881 direktor FD. Napisal je prvo zgodovino FD (*Die Philharmonische Gesellschaft in Laibach, seit dem Jahre ihrer Gründung 1792 bis zum letzten Umgestaltung 1962*, Laibach 1862) in poskrbel za redna letna poročila od 1862 dalje ter za vpeljavo komornih koncertov. Zaslužen je bil tudi za izgradnjo stavbe FD leta 1891.

11 Dr. Emil Bock (1857–1916), zdravnik okulist, član direkcije FD je napisal leta 1902 knjigico *Philharmonische Gesellschaft in Laibach 1702–1901* (Laibach, 1902).

9. 7. Ob pol dvanajstih je predala deputacija goriškega moškega pevskega društva¹², ki so jo sestavljali prof. Karel Schwarzer, njegova žena Anna, hčerki Melanie in Adele ter sin Richard, našemu glasbenemu direktorju Zöhrerju¹³ diplomu častnega člana zaradi njegovih zaslug, ko je uglasbil geslo njihovega društva. Ob tej priložnosti so se zbrali v Zöhrerjevi sobi v Tonhalle člani deputacije, profesor Binder kot predsednik Južne pevske zveze, Zöhrer in direkcija Filh. družbe. V zahvalnem govoru je glasbeni direktor Zöhrer poudaril, da naredi pač vse, kar je možno v službi in za dobro nemške glasbe. Goriškemu društvu je tudi obljubil, da jim bo posvetil svojo novo skladbo. Direktor Hauffen je čestital Zöhrerju za priznanje, ki ni le dokaz za priznanje njegovih talentov ter zahvala za njegovo delo v dobro Goriškega društva, ampak tudi znak simpatije do goriškega društva in s tem posredno do Južne pevske zveze. Naj bi tudi Filh. družba vedno prispevala h krepitvi vezi med posameznimi glasbenimi in pevskimi društvi.

10. 7. Dr. Binder je direktorju Hauffnu posredoval svoj pogled glede poletnih pevskih večerov (Liedertafel), ki jih že več let ni bilo. Filh. Družba naj dokončno opusti prirejanje poletnih koncertov ter jih prepusti telovadnemu pevskega društvu. Telovadci bodo oktobra priredili družinski večer, novembra pa bodo pevci na razpolago Filh. družbi. Decembra bodo vadili za silvestrski večer, od januarja pa bodo na razpolago za celotno koncertno sezono. Njegovo mnenje za ponovno oživitev zbora Filh. družbe je tudi vzpostavitev mesta zborovodje in organizacija pevskega društva po zgledu pevskega društva Družbe prijateljev glasbe na Dunaju.

13. 10. Direkcija in učiteljski zbor so se udeležili pogreba gospe Amalie Kraschowitz, tašče glasbenega ravnatelja Zöhrerja. Družba ji je poslala venec, moški zbor pa je zapel v pogrebni kapeli žalostinko.

22. 10. Direkcija je pozvala pevce in pevke družbe k boljši udeležbi na pevskih vajah.

29. 10. Na prvem članskem koncertu je v ženskem zboru od 52 članic sodelovalo le 31. Morda bi se splačalo pevke pridobiti z osebnim obiskom.

31. 10. Hauffen in dr. Pessiack sta odšla k dr. Keesbacherju, da mu povesta odločitev direkcije z dne 30. 10., da bi zaradi njegove bolezni izraženo željo po odstopu z mesta direktorja ne mogli sprejeti in ga prosijo, da bi svoje moči še naprej posvetil družbi. Pri delu ga bo podprla celotna direkcija.

8.11. Glede na sklep direkcije 30. X. bomo predali Leu Funtku¹⁴ kot priznanje za njegove dosežke na koncertu 29. X. Haydnove kvartete v luksuznem ovitku.

1900

1. 3. Učiteljska konferenca se je odločila, da priredi meseca maja večer z nastopi učencev, ki naj bi se na željo ministrstva za kulturo izrekla v dobro priključitve Avstrije k Bernski uniji (ki zadeva avtorske pravice).

18. 3. Peti članski koncert je bil zelo slabo obiskan, deloma zato, ker je bil iste dne eno uro in pol pozneje napovedan Ronacherjev večer v Kazini v organizaciji

12 Nemško goriško pevsko društvo je bilo ustanovljeno leta 1899.

13 Josef Zöhrer (1841–1916), Dunajčan, je študiral pri Epsteinu na dunajskem konservatoriju in je prišel leta 1861 v Ljubljano kot glasbeni učitelj. Od leta 1883 do 1912 je bil glasbeni ravnatelj FD.

14 Violinist in dirigent Leon Funtek (1885–1965), je študiral pri Hansu Gesrtnerju v Ljubljani violino in nato uspšno v Leipzigu. Deloval je na Finskem. Znana je njegova instrumentacija Musorgskega *Slik z razstave*.

Nemškega kolesarskega kluba. Praznina dvorane je bila glede na odlično romantično Brucknerjevo simfonijo zelo obžalovanja vredna.

24. 3. Na slavnostni pevski večer, ki ga je priredilo goriško društvo ob obletnici svoje ustanovitve, so kot zastopstvo FD odšli gospodje Hans Janesch, J. Klein in J. Zöhrer. Na kolodvoru v Gorici jih je sprejel zborovodja Rud. E. Peerz. Na številno obiskanem pevskem večeru so nastopili moški zbor, ženski in mešani zbor, med odmorom pa vojaška godba. Uspeli večer je dokazal, da je navdušenje za nemško pesem seglo povsod med prebivalstvo.

13. 5. Koroški moški pevski zbor v Gradcu je slavil dan posvetitve zastave. Dopoldne so v Aninih dvoranah zabili žebelj, popoldne je bil v industrijski dvorani slavnostno pevski večer, zvečer slavnostni koncert. Povabljeni FD je poslala potem pozdravni telegram.

4. 6. Drugi zvezni pevski dan v Opatiji, ki se ga je udeležilo 20 članov moškega zbora in nekaj članov direkcije kot odposlanstvo.

22. 9. Predavanje Egona Moscheja: Moja vojna doživetja v Transvalli.

24. 9. Začetek vaj pevskega zbora (8 pevcev)

25. 9. Začetek vaj ženskega zbora (20 dam)

26. 9. Začetek vaj godalnega orkestra

31. 10. Člana direkcija Hauffen in dr. Pessiack ter koncertni mojster Gerstner so odšli deputativno k direktorju hranilnice dr. Suppanu in mu predali prošnjo za subvencijo komornoglasbenih koncertov in za zbornik v letu 1902 izdano zgodovino FD izpod perese dr. Friedricha Keesbacherja

31. 10. Vaja godalenga orkestra pod vodstvom koncertnega mojstra Gerstnerja (23 glasbenikov).

25. 11. Generalna Skupščina Kranjske hranilnice je dodelila 500 K za komorno glasbo in za zgodovino FD 1500 K.

30. 11. Ko sem se danes pri predsedniku hranilnice Josefu Luckmannu zahvalil za zadnjo subvencijo, mi je rekel nekako naslednje: strogo zaupno: Hranilnica rada pomaga Filharmonični družbi, kar le-ta potrebuje, saj je vendar iz našega lastnega mesa in krvi in potrebna za gojenje glasbe. Mora pa obžalovati, da pogreša v družbi poleta, svež razvoj, družba bi morala združiti vse glasbo ljubeče v nemški Ljubljani in skrbeti, da pri njej dobijo glasbeni pouk. Kako pa pride do tega, da se otroci vladnega svetnika markiza von Gorzanija, odrasla hči von Höchsmanna, baronica Giulia Codelli, baron Guido učijo petja pri Hubadu¹⁵, članu Glasbene matice. Nek gospod mu je rekel, da si ne dovoli grobosti gospoda Zöhrerja nasproti svojim otrokom. Tudi Julius Kanz in trgovec Benedikt menita namreč podobno in sta svoje otroke dala v šolo Glasbene matice. Zaradi odklonilnega Zöhrerjevega nastopa so prešli pevci k Telovadnemu društvu in godalci naj bi se združili v Kolesarskem klubu. Vendar naj bi se vsi združili v Filharmonični družbi in tu delovali, kar je nemškega. – Opisal sem predsedniku Hranilnice delo direkcije v letih 1899 in 1900, dalje predloge reform dr. Bocka in tega, kar je direkcije v tem pogledu dosegla s pevskim zborom in zborom godalcev, kakor sem tudi omenil, da je Zöhrer postal popustljivejši.

¹⁵ Mateh Hubad (1866–1937) je bil osrednja glasbena osebnost in direktor Glasbene matice. Zlasti uspešen je bil. Kto zborovodja matičnega zbora.

1901

13. 1. Tretji komorni koncert. Albert Samassa¹⁶ mi je nedavno povedal, da je govoril z ministrskim svetnikom dr. Heinzem na Dunaju, in mu je Heinz zagotovil, da bi ministrstvo za kulturo in šolstvo Filharmonični družbi na njeno prošnjo, kjer bi orisala kulturno delo, ki ga goji dvesto let in potrebo po ohranitvi te nemške inštitucije zagotovo zvišalo subvencijo.

2. 2. Dr. Keesbacher, Hauffen in Zöhrer so odšli k baronici Concha Codelli, da bi jo povabili k solističnemu sodelovanju na enem od družbenih koncertov. Baronica je na najljubeznivejši način povedala, da je pogosto nastopila v Trstu in Gorici, med enoletnim bivanjem je koncertirala tudi v Berlinu in enkrat v Londonu. V Berlinu je večkrat igrala na dvoru, kjer jo je nemški cesar zelo odlikoval. Ko je koncertirala v londonski St. James Hallu, ji je poslal nemški cesar znamenito violino iz muzeja Friderika Velikega.

20. 2. Baronica Concha Codelli je pisala direktorju Zöhreru pismo, kjer sporoča, da si glede na njeno stanje (nahaja se namreč v petem mesecu v blagoslovljenem stanju) ne upa igrati veliki Mendelssohniov Violinski koncert. Svoj nastop bi predstavila na jesen. – Pri povabilu 2. februarja ni imela baronica nobenih pomislekov, tudi njen mož ne. V zadnjih dneh pred odpovedjo pa je že dvakrat vadila s Zöhrerjem.

10. 3. Izredni koncert (za sklad), nato družabno srečanje v stekleni dvorano Kazine. Pevci so prek prof. dr. Binderja izrazili željo, da bi smeli v dvorani Kazine zapeti nekaj pesmi za boljše razpoloženja. Direktor Zöhrer pa je bil odločno proti temu in rekel, da če bodo peli, tja ne pride. Zato prepevanja ni bilo. Toda v poznih urah je začelo kljub temu eno od pivskih omizij prepevati. Njihovo petje pa ni bilo lepo. To pa bi bilo možno preprečiti, če bi pevci zapeli pod vodstvom zborovodje. Takšno petje in ta način zabave pa bi pač tudi glede na predhodni koncert nikomur ne žalil glasbenega občutka. In tako bi bilo pri naslednji priložnosti od direkcije za poskrbeti, da pri takem druženju pevci tudi lahko pojejo. – 10/3 je sodelovalo na takšni družabnosti tudi več v pevskem zboru sodelujočih dijakov. Čeprav šolska direkcija dijakom ni prepovedala obiska gostilne, so nekateri šli pozneje še v kavarno, kjer niso bili več gostje Filharmonične družbe, kar je direkcija že potrdila. Zato je bilo sklenjeno, da se pri naslednji priložnosti dijake izključi od povabila v gostilno.

17. 3. Knjigarna in trgovina muzikalij Otto Fischer je organizirala koncert pianista Alfreda Grünfelda. Koncert so obiskali aristokrati (baron Hein, baron Lichtenberg, baron Khronberger, grof Khagf [...], baron Gusitz, baron Codelli, general von Hörtemann, general von Charonne), nasprotno pa sta bila na našem koncertu za sklad 10. 3. samo baron Hein in B. R. R. Kaltenegger.

13. 4. Koncert ljubljanske Filharmonične družbe v Mariboru. Koncertni mojster Gerstner (1. Viol.), Hein. Wettach (viola), A. Syrinek (čelo) skupaj z gospo Paulino Prohaska iz Gradca (klavir), Vict. Prohaska (Gradec), 2. viol. In Hansom Legatom (Gradec) tenor so na povabilo Filh. Društva v Mariboru ob 20 letnici tega društva pripravili v Mariboru komorno glasbeni večer.¹⁷ Naši gospodje so imeli velik uspeh. Po koncertu se je zbrala v Kazini velika družba. Načelnik Fil. Društva je imel nagovor, odgovoril mu je vodja naše komorne glasbe. Mariborsko društvo je izreklo željo na pogostejše stike z našo FD in je zaželelo komornim glasbenikom snidenje tudi naslednje leto v Mariboru.

¹⁶ Albert Samassa (1833–1917), podjetnik v Ljubljani.

¹⁷ Mariborsko nemško Filharmonično društvo je bilo ustanovljeno leta 1880.

16. 4. Seja direkcije. Na tej seji so ugodili odpovedi učitelja Adalberta Syrineka. Le-ta je učil od leta 1892 čelo in klavir in sodeloval na najboljši možni način ves čas na družbenih koncertih in komornoglasbenih prireditvah.

20. 4. Slavnostni koncert ljubljanskega nemškega telovadnega društva ob 15-letnici obstoja. Prvi solistični nastop pevske učenke Paule Heil na javnem koncertu.

29. 4. Ljubljansko nemško telovadno društvo¹⁸ je poslalo zahvalno pismo za zaslonjsko uporabo koncertne dvorane ob 15-letnici in jubilejnem koncertum pevskega društva, pri čemer je poudarilo prijateljske vezi med obema društvoma in negovanje obljube, da je zadnjih deset let pevsko društvo še naprej stalo v službi umetniških nalog Filharmonične družbe in da bo z radostnim ponosom sodelovalo. Ni le čast najstarejšega glasbenega društva v Nemčiji in Avstriji, ampak tudi čast nemške umetnosti in nemškega imen v državi in deželi. Naj hvalevredna direkcija obenem sprejme na znanje obenem kot izraz občutja, če je svet v imenu društva izrazil željo, da bi društvo sodelovalo kot član pri slavnostnih prireditvah Filh. družbe.

3. 5. Na današnji seji je direkcija odločila, da se pevskega društvu za zgornje pismo prisrčno zahvali in prijavi svoj pristop k Ljubljanskemu nemškemu telovadnemu društvu.

9. 7. Direktor dr. Friedrich Keesbacher praznuje svoj 70. rojstni dan. Glede na njegovo slabo zdravje, se je morala družba odpovedati večjim slavnostim in se omejiti na to, da mu je na intimen način sporočila svoje občudovanje in zahvalo. Zjutraj so mu predali rože. Iz košare z rumenimi vrtnicami se je dvigala lira v višini pol moškega ... obdana z rumenimi in vijoličnimi rožami. V rožnati košari je bil na sprednji strani grb iz belih rož, v katere je bilo vloženih 70 rdečih, okoliščina je bil lovorjev venec. Opoldne je šla deputacija sestoječa iz članov direkcije: Hauffen, von Nickerl, Reininger, M. Sammasa, Wettach in učitelji: Zöhrer, Gerstner, Moravec h Keesbacherju in mu predala čestitke. Hauffen je imel nagovor: Spoštovani gospod deželni svetnik, gospod ravnatelj družbe! FD danes na podlagi sklepa direkcije in učiteljskega zbora Vam, spoštovani gospod direktor ob današnjem slavu prenašamo najprisrčnejše želje za srečo. Slavnost, ki jo praznujete vi osebno in vaša spoštovana družina, ne more mimo vaše druge družine, FD, preiti brez sledu, saj ste vi z družbo pretesno povezani. Več kot polovico vašega življenja ste zavestno poklonili našemu glasbenemu inštitutu in njegovemu razvoju. Vaše veselje je danes tudi naše veselje, tako kot ste desetletja dolgo delili veselje in trpljenje z družbo. Ko ste spoštovani gospod direktor leta 1862 napisali prvo zgodovino družbe, ste jo predali svetu z željo: da bi se ob njej čutili spodbujeni prijatelji glasbe, da bi svoje moči posvetili stari in zvesti FD in da jo bo direkcija z vami dalje pravilno vodila ...¹⁹

12. 7. Konec šole. Hauffen je v navzočnosti vsega učiteljskega zbora razdelil spričevala. V nagovoru je omenil, da je šport pravica mladih, ki pa naj vendarle pomislijo, da bodo morali v starejših letih šport opustiti, glasbo pa bodo lahko uživali do konca življenja. Zato je pametno, da se v mladosti ne zanemari gojiti glasbo in se izključno predati minljivim športnim užitek, ampak tudi trajno gojiti glasbo.

18 Pevsko društvo ljubljanskega nemškega telovadnega društva (Sängerrunde des Laibacher deutschen Turn Verein) je bilo ustanovljeno aprila 1886.

19 V nadaljevanju omenja Hauffen številne Keesbacherjeve zasluge za družbo in ga imenuje kronista, ki mu družba dolguje novo stavbo (Tonhalle), letna poročila, prvo napisano zgodovino itd.

Po razdelitvi spričeval je bila učiteljska konferenca, kjer je Hauffen omenil učni načrt za glasbene šole. Konferenca je odločila, da bo vsak učitelj med počitnicami izdelal učni načrt za svoje področje ... na začetku šole pa bodo izdelali na konferenci generalni učni načrt.

15. 7. Adalbert Syrinek, učitelj čela in klavirja se je poslovil od svojega mesta po lastni želji in vstopil v novi filharmonični orkester na Dunaju (pod Löwejevim vodstvom). Kot učitelj in solist na čelu je dobil izvrstno spričevalo.

22. 7. Hauffen je poskušal prepričati knjigarnarja Otta Fischerja, da bi dal članom naše družbe na koncertih, ki jih organizira v Tonhalle popust. Fischer je pojasnil, da tega ne more storiti, ker se boji, da bodo nekatere njegove stranke, ki so letos pri povišanju članarine in zaradi nje izstopili iz FD, zamerili to ugodnost in ga oškodovali pri njegovih poslih. Dr. Lichtenberg (?) je dobra stranka in ima prav tako kakor baron (?) Gall v družbi vpliv in zato se boji, da bi z zvišanjem cene za nečlane, s čimer bi se letos izstopivši člani čutili prizadete, vzbudil njihovo nevoljo.

24. 7. Rudolf Kirbisch, član našega moškega zbora in nekaj let v njegovem odboru je umrl po dolgi bolezni. Njegovega pogreba so se udeležili člani naše družbe in mu poklonili venec. V pokopališki cerkvi je moški zbor zapel žalno pesem.

6. 8. Dr. Friedrich Keesbacher + se je poslovil po dolgi bolezni zjutraj ob pol devetih zaradi srčnega zastoja v 71. letu. Direkcija je imela še isti dan pod vodstvom finančnega svetnika dr. R. Pessiacka (Hauffen je bil odpotoval) sejo, ki je rajnemu posvetila globoko občuten nekrolog, nakar se je posvetovala o organizaciji pogrebnih svečanostih.

7. 8. Direktor družbe je ob smrti dr. Keesbacherja poslal parte vsem članom in prijateljem družbe. Posmtno masko dr. Keesbacherja je izdelal modelar v mavcu.

Hauffen, dr. Pessiack in Zöhrer so predali kot odposlanci Filh. družbe njegovi Ekselenci baronu Heinu, dvornemu svetniku grofu Schattgottu ter vitezu Kalteneegerju prošnjo za povišanje državne subvencije in dobili obljubo imenovanih funkcionarjev, da bo z njihove strani predlog dobro podprt.

II. dnevnik FD 1. X. 1901–30. IX. 1903

1901

4. 7.–7. 10. Glasbeni direktor Zöhrer se je mudil na Dunaju in iskal učitelja čela, po možnosti med sedmimi čelisti, ki so konkurirali za dvorni operni orkester. Čeprav nihče med njimi ni dobil mesta v opernem orkestru, nihče ni hotel v Ljubljano, ker so trije med njimi v Ljubljani že služili, dva pri naši Filh. družbi (Lassner in Syrinek), tretji pa pri Glasbeni matici, ostali pa so že imeli druge angažmaje.

6. 10. Vojaški kapelnik Christoph²⁰ je obvestil Zöhrerja, da obstoji zaradi neke pritožbe tukajšnje mestne godbe zaradi sodelovanja vojaških glqsbenedikov v civilnem orkestru bojazen pri vojaškem ministrstvu prepoved igranja vojaških glasbenikov pri Filh. družbi s strani vodstva 27. pešpolka. Da bi ta udarec proti FD odvrnili, je šel direktorjev namestnik takoj h glasbenemu kapetanu Gustavu Schmidtu in mu pokazal dovoljenje

20 Theodor Christoph (1872–1941) je bil rojen v Odesi. Na Dunaju je študiral pri obeh Hellmesbergerjih in Robertu Fuchsu. Bil je vojaški kapelnik v Ljubljani in v Pulju, kjer je vodil elitno mornariško glasbeno kapelo.

iz 26. XII. 1886 št. 6008, da lahko posamezni vojaški godbeniki ali skupine sodelujejo. Glasbeni kapetan Schmidt je nato odvrnil, da na podlagi tega dovoljenja lahko vojaški glasbeniki mirno igrajo dalje in če se pojavi nadaljnja pritožba, se bomo pač sklicevali na to dovoljenje in bomo lahko pri deželnem prezidiju podvzeli korake, da se ne bo nič spremenilo. Stvar so tako rešili.

26. 10. Hauffen in Zöhrer sta povabila družini Reindl in Weinlich ter Fritz Keesbacher osebno k obisku žalne prireditve za dr. Keesbacherjem 30. novembra. Gospo Claudy Gorupp so povabili pisno.

1902

2. 1. Peter v. Radics²¹ mi je predal iz zapuščine pred leti tu umrlega Franza Xav. von Elsnerja pismo Filh. družbe, s katerim je bil sprejet kot njen član. Pismo je datirano s 1. januarjem 1821, v njem se družba označuje kot družba, ki jo je priznalo c.kr. dvorno in mestno policijsko pismo z dne 26. 6. 1802. Na njem se nahaja nam doslej neznan pečat. V sredini je sedeča ženska postava z liro, zgornja polovica ima napis Filharmonična družba v Ljubljani. Dokument je dan v arhiv.

27. 2.–28. 2. Jos. Hauffen, dr. V. Pessiack in Max Samassa so šli kot deputacija k vsem direktorjem Kranjske hranilnice in jim izročili zahvalno pismo obenem s prošnjo za 50.000 K za pokojninski sklad učiteljev in 50.000 K za sklad družbe.

Med **3. in 7. aprilom** se je mudil direktor družbe Hauffen na Dunaju na Ministrstvu za kulturo in šolstvo. Na ministrstvu so mu obljubili, da bodo poskusili najti za leto 1902 zaproseno povišanje subvencije iz nekaj razpoložljivih sredstev, ker bo v rednem proračunu možno povišanje za 400 K šele leta 1903. V direkciji dvorne opere so dovolili dopust le koncertnemu mojstru Karlu Prillu, dvornemu opernemu pevcu Moritzu Franschjerju in osmim članom zbora, nasprotno pa so basistu prof. Simandlu in 24 članom orkestra dopust odklonili, ker je operni orkester prav na dan te odločitve direktorju Gustavu Mahlerju zaradi domnevne preobremenitve odpovedal sodelovanje na koncertu za pokojninski sklad. Profesorji na konservatoriju Simandl, Kohut in Kretschmar pa so obljubili, da bodo poskrbeli za potrebne člane orkestra.²²

14. 4. Direkcija je poslala deputacijo k obema predsednikoma in direktorju urada Kranjske hranilnice, da se zahvali za velikodušno posvetilo 50.000 K za Učiteljski sklad in za 50.000 K za družbin sklad v petih letnih obrokih.

Mestna glasbena kapela se je zaradi pomanjkanja finančnih sredstev razšla in iz nje je nastala meščanska glasbena kapela 16 glasbenikov. Slovensko društvo Mestna godba se je istočasno razpustila. Podprla naj bi mestno glasbeno kapelo. Podrobnejše o tem prinaša *Laibacher Zeitung* in slovenski časopisi v Ljubljani v mesecu februarju in marcu t.l.

3. 12. *Slovenski narod* je v feljtonu, ki je izšel nekaj dni pred izvedbo *Zlatoroga* v izvedbi Glasbene matice, označil to kot nacionalni dogodek in zbral svoje bralce na koncert z obljubo, da je glasba tako lahkotna in melodiozna, da bo delo lahko vsakdo

21 Peter von Radics (1836–1912), zgodovinar in časnikar. Napisal je nekaj knjig iz ljubljanske kulturne zgodovine (*Die Frau Musica in Krain*, 1877; *Aelteste Geschichte des Laibacher Theaters*, 1863; *Die Entwicklung des deutschen Bühnenwesens in Laibach*, 1912). Leta 1910 je dobil naslov dvorni svetnik.

22 Za Binkošti leta 1902 je FD praznovala 200 letnico svojega obstoja s številnimi koncertui in tujimi gosti.

poslušal. Kritik po koncertu v *Narodu* je govoril o tem, da je Glasbena matica dokazala, da je velik institut za orkestrske koncerte. Poskrbela pa je za orkester kot vedno le vojaška kapela.

19. 12. Slovenci, ki se v svoji nadutosti vedno enačijo z najbolj razvitimi narodi in s svojo posebej mnogo večjo kulturno pomembnostjo kot tisti, ki v deželi pišejo in govorijo nemško, pa vendar na področju duhovnega življenja ne morejo storiti boljšega kot da posnemajo nemške zgled in smeri. Če ne bi imeli nemškega zgleda, bi bili pač še na nižji kulturni stopnji, kajti sami iz sebe ne ustvarjajo in od drugih Slovanov bi lahko redko kaj kopirali, ker so od njih preveč oddaljeni. Tako je sklep Glasbene matice danes spet zvesta kopija sklepov Filh. družbe iz 12. aprila t.l. in sicer misel, glede namena in zaporedja. Samo počakamo lahko še, kakšna bo izpeljava in uspeh.²³

3. ZVEZEK – 1. 10. 1903–15. 11. 1904

1903

8. 10. 24. septembra je Zöhrer začel z orkestrskimi vajami za Lisztovo Dantejevo simfonijo in odlomki iz Wagnerjevih oper (Wotanovo slovo in odlomki iz Valkire - Feuerzauber). Pred tem smo vseh 23 gospodov, ki sodelujejo kot člani in izvajalci našega društva godalcev prek Zöhrerja osebno povabili k sodelovanju in z razdelitvijo orkestrskih partov prosili k rednemu obiskovanju vaj. K različnim vajam je prišla samo nekako petina gospodov in tudi ti niso bili pripravljeni, da bi lahko igrali svoje težke parte. Ker tudi pred vsako vajo ponovljena povabila niso obrodila sadov pa tudi člani vojaške godbe niso bili dovolj pripravljeni, je imel Zöhrer za potrebno, da je nadaljnje vaje odpovedal. Tako je bilo treba koncert sploh odpovedati.

13. 12. Dr. Anton vitez von Schoeppl, direktor Kranjske hranilnice se je pridružil na ulici direktorju Filh. družbe Hauffnu, ki mu je poskusil odgovoriti na vprašanje ali so dosežki Filh. družbe višji od dosežkov Glasbene matice. Hauffen je odgovoril neka-kotakole: Glasbena matica nima orkestrskih koncertov. Če hočejo takšne koncerte, so pravzaprav to samo koncerti tukajšnje vojaške kapele pod vodstvom dirigenta Glasbene matice Hubada, pri čemer sodelujeta le 1–2 učitelja Glasbene matice. Filh. družba pa nasprotno daje orkestrske koncerte, kjer na prvih pultih igra 25 lastnih društvenih članov in jih vojaški glasbeniki samo dopolnjujejo. Ti društveni glasbeniki so večinoma absolventi lastne glasbene šole [...] vendar učenci za nadaljevanje lastnih poklicnih študij, da bi si ustvarili življenjsko pozicijo, morajo Ljubljano za določen čas zapustiti ravno v času ko bi lahko vstopili v orkester. Filh. družba ima že 25 let institut lastnih komornih koncertov učiteljev in nekdanjih učencev družbe, nasprotno pri Glasbeni matici o tem ni sledu in tudi ne bi moglo biti. Nasprotno pa ima Glasbena matica dober zbor pevcev in pevk. Slovan je nasploh dober pevec. Število nastopajočih pevcev je pomembno večje kot pri Filh. družbi. Ker tam ne morejo sami izvajati orkestrskih del, je teža na zborovskih izvedbah. Ob tem je Hubad pevski učitelj in ne instrumentalist. Šola Filh. družbe pa ima vsekakor boljše dosežke kakor šola Glasbene matice. Učitelja

23 Sledijo izrezki iz časopisov.

Zöhrer in Gerstner lahko pokažeta na veliko število kar najboljše izobraženih šolarjev. Kot zadnji spet Funtek Leopold in ravno danes na koncertu nastopajoča Elsa Zallmann Tony Nebenführer je bila prav dobra učiteljica petja. Nekateri so menili, da ne more biti dobra učiteljica, ker sama zaradi glasu ni več mogla nastopati na koncertih. Prav danes pa bo nastopila spet ena izmed njenih učenk gospa Anna Christoph kot solistka na koncertu. – Ko je dr. Schoeppl spooročil, da je Glasbena matica pri Kranjski hranilnici zaprosila za veliko subvencijo, ga je spomnil direktor Hauffen na to kako sovražno nastopa Glasbena matica vedno nasproti Filh. družbi. *Slovenski narod* in *Slovenec* prinašata notice, ki poskušajo diskreditirati pomen Filh. družbe. Posebno pri tem ko se govori o bilanci Kranjska hranilnice je vedno izpad proti hranilnici in Filh. družbi, zlasti če dobi Filh. družba pomoč od hranilnice. *Zvon*²⁴ je prinesel ob 200. jubileju Filh. družbe pamflet proti njej, povzdignil Glasbeno matico pri tem pa rohnal ob subvencijah Kranjska hranilnice Filh. družbi. – Direktor Hauffen je opozoril tudi na to, da je Glasbena matica v zadnjem letu zaključila z 52.000 K izgube in da bi vsaka podpora Glasbeni matici z denarnimi sredstvi pomenila gospodarsko izgubo za hranilnico. Tudi nadaljnji obstanek Glasbene matice pri takšnem finančnem položaju pač ne more zagotavljati poročstva. Tudi je zdaj in že nekaj mesecev glasbeni direktor Hubad težko bolan in v zdravilišču Crikvenica. Zagotovili so mu pravico do pokojnine. Če usoda hoče, da svojega dela ne bo mogel več opravljati, pomeni to težko breme za Glasbeno matico, ki bi ga morda ne zmogla nositi. – Direktor dr. von Schoeppl je menil, da v tem trenutku ko vsi slovenski časopisi trajno napadajo Kranjsko hranilnico in jo prav zaradi njenih daril za domnevno le nemške namene sramotijo, čeprav le-ta dejansko podpira tudi vse plemenite slovenske namene, pa pod takšnimi pogoji ni misliti na to, da bi Glasbena matica dobila večjo subvencijo. Direktor Hauffen je tudi opomnil, da bi večje subvencioniranje Glasbene matice lahko zbudilo videz kot da bi hotela Kranjska hranilnica ta glasbeni zavod podpreti v njegovem boju proti Filh. družbi, torej proti od Kranjske hranilnice od začetka podprti in moteni institut krepiti in na ta način delovati proti sebi sami in proti svojim lastnim interesom.

IV. dnevnik 15. XI 1904–4. III. 1906

1905

24. 10. Direktor družbe Hauffen je govoril v Kranjski hranilnici s predsednikom Jos. Luckmannom in direktorjem v. Schoepplom ali bi Filh. družba lahko zaprosila za prispevek v višini 2000 goldinarjev da bi nabavila harmonij, ki bi ga kot jubilejno darilo predali J. Zöhrerju, v glavnem pa bi zadovoljil same potrebe družbe. Oba gospoda sta to odklonila in menila, da bi Filh. družba tako nalogo opravila lahko sama, ne da bi iskala posebno podporo, saj je vendar za jubilej dobila 50.000 K.

Desetega novembra je obiskal legacijski svetnik in kranjski deželni poslanec Nikolaus vitez von Gutmannstahl Benvenutti našo Tonhalle, da bi si ogledal naš arhiv in našo zbirko znamenitosti. Prosil nas je za en izvod našega slavnostnega zbornika ex 1902, za

²⁴ *Ljubljanski zvon* XXII (1901): 482–489.

jubilejno medaljo, za izvod našega društvenega patenta in šolskega statuta kot tudi za zadnja Letna poročila, da bi vse to poslal svojemu znancu v Frankfurt am Main, ki ima veliko zbirko na glasbo in glasbene družbe nanašajočih se predmetov.

V. dnevnik 4. 3. 1906–3. 3. 1907

1906

10. 3. V začetku tega meseca je bila seja direkcije Kranjske hranilnice, kjer so govorili o prošnjah za subvencije, o katerih bo odločala naslednja generalna skupščina. Med temi prošnjami je tudi naša prošnja za dodelitev subvencije naši glasbeni šoli in komorni glasbi v doslej običajnem načinu. Predsednik Kranjska hranilnice J. Luckmann se je pri tej priliki izrazil o naši Družbi v tem smislu, da pravzaprav ne ve, zakaj jo hranilnica subvencionira in zakaj gre denar, saj družba ne dela nič, Telovadno društvo nasprotno dela brez subvencije zelo veliko. Pri tem je omenil tudi pevsko društvo in Rantha kot njegovega zborovodjo. Vodstvu družbe je očital, da na koncertih sliši vedno orkestrska dela ne pa zborov, kot to dela Ranth s svojim pevskim društvom. Glede na poglede direkcije hranilnice naj bi postala Filh. družba preprosto pevsko društvo in namesto orkestrskih koncertov naj bi prirejala liedertafel. Gospodom tudi ni znano, da je pevsko društvo glede na svoje sklepe že deset let zavezano, da le oktobra ali največ še v začetku novembra sodeluje na filh.koncertih in nato še na zaključku koncertne sezone aprila ali maja pri večji izvedbi, denimo pri oratoriju. Ves ostali koncertni čas ne dela pevsko društvo absolutno nič, ker pevci vadijo samo za svoje družinske zabavne večere in so zato vsako sodelovanje na koncertih enkrat za vselej odpovedali. Z nekaterimi pevci, ki negujejo petje zaradi umetnosti in ne iščejo spodbude le v nacionalnem delovanju ali v zabavi, in ki so zato ostali pri Filh. družbi – s temi nekaj pevci samimi pa Filh. družba ne more izvajati zborovskih skladb, ker so numerično preslabotni.

Z ženskim zborom, ki je zvest družbi, pa se v času pusta ne more nič začeti, ker dam zaradi številnih pustnih zabav ni mogoče dobiti na vaje. [...] Letno pa so na dveh koncertih družbe tudi zborovska dela in sicer na prvem članskem koncertu in koncertu za sklad na koncu sezone.

10. 3. 20. letni jubilej Pevskega društva bo verjetno spet vodil do preprirov med Telovadnim društvom in našo družbo. Naš godalni zbor, 20 glav, je bil vsak posebej povabljen in ne kot korpus prek direkcije k sodelovanju. In videlo se je, da nihče noče igrati. Večini različni vzroki preprečujejo. Gospodje iz godalnega orkestra sodelujejo že v drugih primerih pri jubilejnem koncertu. Ostali štirje glasbeni učitelji in nekateri amaterji pa nočejo igrati pod diletantom kot dirigentom pri resnih delih iz klasične glasbene literature. Direktor družbe godalcev ni le pisno povabil k sodelovanju, ampak nato ko je prišla njihova odpoved, sklical zbor godalnega orkestra, da bi vsaj nekatere gospode pridobil k sodelovanju. Poskus ni bil uspešen, ker so gospodje vztrajali na svojem.

Nasprotno moram konstatirati, da tisti gospodje, ki niso imeli osebnih zadržkov, po njihovem zagotovitvi, da gre za resno umetnost, zaradi česar si Wagnerjeva dela niso mogli predstavljati pod vodstvom diletanta in iz ozira do resnosti umetnosti na takšni slavnosti niso hoteli sodelovati.

VI. dnevnik 4. III. 1907–30. IX. 1907**1907**

V Plznu je slavila nemška liedertafel svojo 40. obletnico in povabila našo družbo, da se je udeleži. Direktor družbe je ob tej priliki poslal naslednji pozdrav:

Bodite pozdravljeni vi bratje
Kot mi, obkroženi od Slovanov!
Če vas ne bi bilo tu 40 let –
Bi bil pogled v prihodnost
Našega ljudstva zdaj žalosten.

Academia philohamonicorum vivat, floreat, crescat
Laibach, am 30. September 1907

Josef Hauffen
1887 do 1892, od 1896 do 1897 tajnik
1898 do 1901 namestnik ravnatelja
1901–1907 ravnatelj družbe

SUMMARY

The article encompasses a large portion of the Chronicle of the Ljubljana Philharmonic Society that was written by its president Josef Hauffen between 1899 and 1907. The Chronicle is nowadays – as part of the archive material of the Ljubljana Philharmonic Society – stored in the archives of the Society of Friends of the Music in Vienna. The writings depict events that were left out of official annual reports and are especially interesting because they reveal the relations between the Philharmonic Society and the Glasbena matica Music Society and even the relations between the Philharmonic Society and the Choir of the German Recreational Club (Nemško

telovadno društvo). They describe the conditions inside the Society, how it was operating, persons (Friedrich Keesbacher) that were important for the Society. Less is written on the Society's accomplishments that were in those times quite impressive: the commemoration of its 200 years existence, the quest-visits of the Berlin Philharmonics and other important soloists. The Chronicle also reports about the worries of the Carniolan Savings Bank that was crucially supporting the Society. But overall, a sense of the German national spirit can be felt, which stands for the superiority over the Slovene musical reality that mirrors the circumstances of the beginnings of the 20th century.